

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.793/2016/6.

A tanács tagjai:

Dr. Baka András a tanács elnöke
Dr. Kovács Zsuzsanna előadó bíró
Böszörményiné dr. Kovács Katalin bíró

A felperes:

A felperes képviselője:

Dr. Kende Péter

Az alperes:

Győr-Moson-Sopron Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet

Az alperes képviselője:

Dr. Horváth Antal ügyvéd

A per tárgya:

személyhez fűződő jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Győri Ítéltábla Pf.I.20.158/2015/3/I.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Győri Törvényszék P.20.915/2014/17.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 38.000 (harmincnyolcezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 570.000 (ötszázhetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperessel szemben folytatólagosan és üzletszerűen, vezető beosztású, hivatalos személy által, részben hivatali helyzetével visszaélve, részben kötelességszegéssel elkövetett vesztegetés

büntette miatt folyt nyomozás, 2012 augusztusában bünszervezet tagjaként való elkövetéssel is meggyanúsították. A felperes előzetes letartóztatását 2012. július 8-ától 2013. augusztus 8-áig az alperes büntetés-végrehajtási intézetben hajtották végre. A felperest az alpereshez történő befogadáskor III. biztonsági csoportba sorolták. A felperesre vonatkozó 2012. június 8-án kelt 40-19/2/151/2012. számú egyedi utasítás, és a 2012. július 18-án kelt 45-109-8/2012. számú egyéni kezelési utasítás előírta, hogy a felperessel szemben, mozgásának korlátozására a büntetés-végrehajtási intézeten kívül patentbilincs és bilincstaggal ellátott vezetősár együttes alkalmazása szükséges. Mindkét utasítás tartalmazta, hogy a felperes az NNI Speciális Bűnözői Csoportok Elleni Osztály vezetője volt és előírta, hogy a felperest az egészségügyi vizsgálatot vagy ellátást végző személlyel - büntetés-végrehajtási intézeten belül is - tilos felügyelet nélkül hagyni, magatartását az ügyvédi beszélő során folyamatosan figyelemmel kell kísérni, a mozgáskorlátozás az ügyvédi beszélő során kizárólag a szükséges mértékben enyhíthető.

- [2] A felperest az érintett időszakban számos alkalommal szállították kórházakba orvosi vizsgálatra, illetve a nyomozással összefüggésben a Központi Nyomozó Főügyészségre, bíróságokra. Valamennyi alkalommal 12 órát meg nem haladó időtartamban bilincset és vezetősárat alkalmaztak vele szemben. A felperest 4-5 alkalommal a büntetés-végrehajtási intézeten belül az ügyvédi beszélőre is megbilincselve kísérték, azt csak a beszélő időtartamára mellőzték. A felperes előállítás, szállítása, kísérése során ellenállást nem tanúsított, az örökkel együttműködött, szökést nem kísérelt meg.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes keresetében kérte megállapítani: az alperes a bilincs jogszerűtlen alkalmazásával megsértette a személyhez fűződő jogait, kérte az alperest 5.700.000 forint nem vagyoni kára és kamatai megfizetésére kötelezni. Kereseti álláspontja szerint az alperes a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 15 § (1) bekezdését és 17. § (1) bekezdésében foglalt szükségesség és fokozatosság elvét megsértve alkalmazott vele szemben bilincset kényszerítő eszközként.
- [4] Az alperes a kereset elutasítását indítványozta. Védekezése szerint a bilincs alkalmazására a felperessel szemben, jogszabályi rendelkezés alapján mozgáskorlátozó eszközként került sor.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította és a felperest az alperes részére elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte, valamint rendelkezett a kereseti illeték viseléséről.
- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint a perben nem

vitásan a felperes a kényszerítő eszköz alkalmazására okot adó magatartást nem tanúsított, vele szemben a bilincs alkalmazására a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. (Bvtvr.) perbeli időszakban hatályos 33. § (4c) bekezdése alapján mozgáskorlátozó eszközként került alkalmazásra. A bilincs mozgáskorlátozó eszközként való használatának részletszabályait a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet tartalmazza. Az irányadó jogszabályi rendelkezések egybevetésével az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy mozgáskorlátozó eszköz alkalmazására okot adó körülménynek minősülhet - a fogvatartott biztonságra veszélyességének figyelembevételével - a fogvatartott intézeten kívüli őrzése. A perbeli esetben a felperes személyében rejlett az az ok, amely indokolttá tette a büntetés-végrehajtási intézeten kívüli, illetve az ügyvédi beszélőn a biztonságos őrzés megvalósítása érdekében mozgáskorlátozó eszközként a bilincs használatát. Ebben a körben a biztonsági tiszt tanúvallomását is értékelve figyelemmel kell lenni annak a bűncselekménynek a jellegére (tárgyi súlyára, az elkövetés módjára, a büntetési tétel nagyságára), amelynek gyanúja miatt a felperessel szemben a nyomozást elrendelték, valamint arra is, hogy a felperes fegyveres testület tagja volt és betöltött pozíciója miatt az átlagosnál magasabb szintű ismeretekkel rendelkezik a fegyverek, az önvédelem, továbbá a büntetés-végrehajtási szervezet működési mechanizmusa terén. Mindezekre tekintettel az alperes a Bvtvr. 33. § (4c) bekezdésében írt felhatalmazás alapján jogszerűen alkalmazta a bilincset a felperessel szemben. Intézkedése nem volt indokolatlan, ezért a Ptk. 75. § (1) bekezdése és 76. §-a alapján a személyiségi jog megsértése nem volt megállapítható, a kereset alaptalan.

- [7] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest az alperes részére a másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte, valamint rendelkezett a fellebbezési eljárási illeték viseléséről.
- [8] A másodfokú bíróság érdemben egyetértve az elsőfokú bíróság döntésével, a fellebbezésben foglaltakra a következőket emelte ki. A szó köznapri értelmében egyaránt bilincselésről van szó, jogi értelemben azonban különbséget kell tenni a biztonsági intézkedésként (mozgáskorlátozó eszközként), illetve a kényszerítő eszközként történő bilincshasználat között, azok alkalmazásának ugyanis a törvényes feltételei eltérőek. Miután a felperessel szemben a bilincs alkalmazására kizárólag biztonsági intézkedés keretében, mozgáskorlátozó eszközként került sor, alaptalanul hivatkozott a felperes arra, hogy vele szemben a bilincs használata kényszerítőeszközként nem volt jogszerű. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával abban, hogy a mozgáskorlátozó eszköz alkalmazására okot adó körülménynek minősül a fogvatartott felperes biztonságra veszélyességének figyelembevételével a fogvatartott intézeten kívüli biztonságos

őrzése is. A fellebbezési érveléssel szemben a mozgáskorlátozó eszközre okot adó körülmény a konkrét esetben nem valamely feltételezett fiktív helyzet, hanem a felperes személyének a biztonságra való fokozottabb veszélyességét egyértelműen alátámasztó tények voltak. E tényeket megfelelően értékelte az elsőfokú bíróság, amelyek figyelembevételével a biztonságos őrzés megvalósítása érdekében indokoltan került sor a bilincs használatára. A mozgáskorlátozó eszköz jogszerű alkalmazásához pedig nem volt szükség további „konkrét többletcselekmény”, a fogvatartás biztonságának megsértésére utaló konkrét magatartás tanúsítására.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [9] A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, tartalma szerint annak hatályon kívül helyezése és a keresetének való helytadás érdekében.
- [10] Felülvizsgálati álláspontja szerint jogszabályt sértve állapította meg a jogerős ítélet, hogy a bilincselésre mozgáskorlátozó eszközként jogszerűen került sor. A Bvtv., mint magasabb szintű jogszabály, a bilincselést, mint kényszerintézkedés alkalmazását teszi lehetővé abban az esetben, ha arra a fogvatartott okot adott. A végrehajtási szabályként értelmezhető Bvtvr. és a R. a magasabb szintű jogszabállyal ellentétesen teszi lehetővé a bilincs mozgáskorlátozó eszközként való alkalmazását. Ebben a jogi helyzetben kizárólag a magasabb szintű jogszabály alkalmazható.
- [11] A felperes álláspontja szerint „logikai és rendszertani alapon” sem létezik „kétféle bilincselés” kényszerítő vagy mozgáskorlátozó eszközként, amely a jogerős ítélet álláspontjával szemben jogi értelemben sem különíthető el. Ettől függetlenül a bilincs mozgáskorlátozó eszközként való alkalmazására okot adó körülmény sem volt bizonyított. A R. 36. § (2) bekezdése értelmében ugyanis többletcselekmény szükséges a külön intézkedés bevezetését szükségessé tevő rendkívüli esemény minősítéséhez. Esetében a bilincselés mozgáskorlátozó eszközként való alkalmazása akkor lett volna jogszerű, ha az őrzés más, biztonságos módja nem lett volna megoldható. Fizikai állapota sem támasztotta alá, hogy a szökés megkísérlésének reális veszélye fennállt volna.
- [12] Az alperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 2. § (2) bekezdése értelmében a bíróságok a jogalkalmazási tevékenységük során biztosítják a jogszabályok érvényesülését. A bíróságnak nem feladata a jogalkotás - felperes által bírált - színvonalának értékelése. A perbeli időszakban hatályos jogszabályi rendelkezések alapján a jogerős ítélet jogszabálysértés nélkül

jutott arra a következtetésre, hogy a felperes esetében a bilincs mozgáskorlátozó eszközként való alkalmazására jogszerűen került sor.

- [14] Nem vitás, hogy a bilincselés, mint cselekmény technikailag csak egyféleképpen értelmezhető. Tekintettel arra, hogy a bilincs alkalmazására többféle okból, kényszerintézkedésként és mozgáskorlátozás céljából is felhatalmazást ad a jogszabály, súlytalan a felperesnek a „kétféle bilincselésre” vonatkozó okfejtése.
- [15] A Bvtvr. 33. § (4c) bekezdése szerint mozgáskorlátozó eszközként - testi sérüléssel nem járó módon - rögzítő övvel vagy anélkül bilincs, vezető bilincs vagy a végtag rögzítésére alkalmas más eszköz az intézkedésre okot adó körülmény megszűnéséig, de folyamatosan legfeljebb 12 óra tartamban alkalmazható, ha az elítélt egészségi állapota ezt megengedi.
- [16] A felperes téves álláspontjával szemben a bilincs mozgáskorlátozó eszközként való alkalmazására okot adó körülményként nem valamely „többsékcselekmény”, a fogvatartott biztonságot veszélyeztető magatartása adhat alapot, hanem az egyéb körülmények is mérlegelhetők. Ebben a körben helytállóan értékelték az eljárás bíróságok a felperes személyében rejlő okokat az általa elkövetett bűncselekményekkel összefüggésben a biztonságos őrzés megvalósítása érdekében a bilincs alkalmazását a Bvtvr. 33. § (4c) bekezdés alapján indokoltnak és jogszerűnek. Ezért jogszabálysértés nélkül utasította el a jogerős ítélet a keresetet.
- [17] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

- [18] Bvtvr. 33. §, Ptk. 75. §, 76. §

Záró rész

- [19] A Kúria az eredménytelen felülvizsgálattal élő felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint kötelezte az alperes ügyvédi képviselésével felmerült és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján megállapított felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére.
- [20] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes személyes költségmentességére tekintettel a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2016. október 5.

Dr. Baka András s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna s.k.

előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

AM

tisztviselő